

LIBERETA'

FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

Dodatek k časopisu Sindikata Italijanskih Upokoencev Spi-Cgil Fjk v slovenščini
spicgil.fvg.it

Edizione in sloveno di Liberetà Fvg Anno 29 - Numero 1 - Maggio 2024 - Reg. Tribunale di Trieste N. 934 del 21/5/96 - Direttore responsabile Antonello Rodio - Stampa: Cronaca Fvg

Naj zmaga Evropa pravic

8. in 9. junija so volitve
za Evropski parlament.
Dovolj je logike
nacionalizmov

REFERENDUM
500 tisoč podpisov
za dostojanstvo
dela **Na 3. strani**

EVROPSKE VOLITVE

Med nacionalističnimi tveganji in možnostmi za rast

Renato Bressan

generalni sekretar Spi Cgil FJK Fvg

Prihajajoče evropske volitve bodo zelo pomembne za usodo mednarodnega geopolitičnega ravnovesja ter za potrditev delavskih, državljanskih in socialnih pravic. Od izida teh volitev bo jasno, ali bo Evropska unija lahko usmerjala glavne mednarodne odločitve, ali bo sposobna biti pravi gospodarski in finančni

sogovornik v odnosu do velikih sil, posrednik v glavnih konfliktih, ki so v teku, ter uresničitelj vrednot solidarnosti, državljanskih pravic in demokratičnega sodelovanja narodov. Še pred nekaj leti bi takšne izjave spominjale na pretiravanje in katastrofizem.

Danes pa, nasprotno, čutimo, da so popolnoma verodostojne.

Nedavne raziskave o razpoloženju in pričakovanj Italijanov kažejo, da jih zelo veliko izraža zaskrbljenost in strahove, povezane s podnebnimi spremembami, nerešenimi strukturnimi vprašanji, ki bodo povzročila globoko gospodarsko in socialno krizo z močnim povečanjem revščine, spremembo demografske strukture,

ki je povezana z odpornostjo zdravstvenega in socialnega sistema, finančnim zlomom države zaradi finančnega dolga, energetskega sistema in oskrbo z vodo, ki ne bosta zadostovala potrebam, globalnimi konflikti v povezavi s povečanjem migracijskih tokov in tako naprej. Skrbi in strahovi, ki jih zavod Censis opredeljuje kot trg čustev, ki jih zaradi njihovega obsega ni mogoče rešiti znotraj majhnih ozemeljskih razsežnosti, raztrganih in brez ustreznih orodij za njihovo obvladovanje. Toda prav na ta čustva stavijo nekatere sile, ki jih spreminjajo v strahove.

nadaljevanje na 2. strani

nadaljevanje s 1. strani

Tveganje, da bodo na koncu prevladala nacionalistična čustva, je torej povsem realna hipoteza.

Zgodovina nas uči ravno to: ob velikih neznankah je naravno in povsem človeško nagnjenje k zapiranju, delitvam in pooblaščenju za politično in družbeno zastopanje tistih, ki imajo moč, namesto demokratične udeležbe. Analiza, ki jo je opravil Economist glede svetovnega prebivalstva, ki živi v popolni demokraciji, ne pusti človeka ravnodušnega.

Samo 8 odstotkov prebivalcev živi v popolni demokraciji, medtem ko jih skoraj 40 odstotkov živi v avtoritarnih državah. Ostalih 52 odstotkov živi v državah, kjer je demokracija nepopolna, v Italiji na primer, ali pa mešana. Politične, državljanske in socialne pravice so torej v domeni manjšine, ki se zaradi demografskih trendov še naprej krči, medtem ko v preostalem svetu prebivalstvo narašča. Spremembe in rekonstrukcije v vodilnih verigah, znotraj katerih se za uveljavitev vzpostavljajo oboroženi spopadi, se ne spoštuje meja in ozemeljske suverenosti, se ponovno razvnamajo politična in verska nesoglasja, ki niso bila nikoli potešena, se z razpadom zgodovinskih zavezništav vzpostavljajo nove mednarodne zveze, se spodbujajo nove avtarkične in diktatorske dežele, medtem ko so demokratične na robu izčrpanosti in zgodovine.

To so tudi spremembe, ki jih poudarja zadnje poročilo družbe Goldman Sachs, po katerem bo Kitajska v naslednjih dveh desetletjih potrdila svoje vodstvo med velikimi svetovnimi gospodarstvi, katerim se bodo pridružile še Indija, Indonezija in druga gospodarstva v vzponu. Po tej napovedi bo edina evropska država, ki bo ostala v prvi deseterici, Nemčija, medtem ko Italije ne bo niti v prvi petnajsterici, prehitete pa jo bodo države, kot

so Nigerija, Egipt, Mehika, Savdska Arabija in druge, ki so danes manjše.

Napovedi, ki upoštevajo dejstvo, da je že leta 2021 skupni BDP vseh držav skupine Brics (Brazilija, Rusija, Indija, Kitajska, Južna Afrika, ki so se jim pridružili Iran, Egipt, Etiopija, Savdska Arabija in Emirati) presegel BDP držav G7. Ta razdalja med obema blokoma se bo poznala tudi v političnem vodstvu, vojaški moči, zavezništvi in svetovnem vplivu.

Da bi lahko odigrale pomembno vlogo na novi šahovnici mednarodnih sil, 27 držav Evropske unije, ki se bodo razširile na 35, kar bi pomenilo ponovno združitev evropske celine z izjemo Rusije, lahko in mora zagotoviti možnost rasti, gospodarskega razvoja, socialne kohezije in svetovne stabilnosti.

To je perspektiva, ki jo je treba zgraditi, pri čemer se je treba izogniti vzponu nacionalizmov, ki bi Evropsko unijo nepopravljivo pahnili v marginalnost in nepovraten propad.

EVROPSKE VOLITVE

Med nacionalističnimi tveganji in možnostmi za rast

706 volišč v 27 državah

Od 6. do 9. junija bodo v 27 državah potekale volitve za obnovo Evropskega parlamenta. Pri njih bo sodelovalo več kot 350 milijonov volivcev od skupno 448 milijonov prebivalcev. V Italiji bomo glasovali v soboto, 8., in nedeljo, 9. aprila, ter izvolili 76 od skupno 705 evropskih poslancev. Italija je razdeljena na pet volilnih enot: severovzhodna volilna enota, ki ji pripada FJK, vključuje še Veneto, Tridentinsko Gornje Padižje in Emilijo-Romanjo.

Najspomnimo bralce, da so po vrstnem redu pristopa države članice (teh je 27) Belgija, Francija, Nemčija, Italija, Luksemburg, Nizozemska (1952), Danska, Irska (1973), Grčija (1981), Portugalska, Španija (1986), Avstrija, Finska, Švedska (1995), Ciper, Estonija, Latvija, Litva, Malta, Poljska, Češka, Slovaška, Slovenija, Madžarska (2004), Bolgarija, Romunija (2007), Hrvaška (2013). Velika Britanija, ki se je EU pridružila leta 1973, jo je zapustila leta 2020.

Volitve bodo potekale v soboto 8. in nedeljo 9. junija. Na volišča tudi za obnovo vodstev 114 občin v Furlaniji - Julijski krajini

Glasovanje se bo začelo v soboto, 8. junija, ob 15. uri. To je za italijanske državljane velika novost teh evropskih volitev, ki se bo samodejno odrazila tudi v glasovanju za obnovo več kot tri tisoč občinskih uprav. Druga novost je ta, da bodo volišča tako v soboto kot v nedeljo odprta do 23. ure, glasovati pa bo mogoče od 7. ure dalje. V ponedeljek ne bo več mogoče glasovati; kar zadeva rezultate, se bo štetje glasov

za volitve novega Evropskega parlamenta začelo po zaprtju volišč. V Deželi FJK bomo glasovali tudi za obnovo 114 občinskih vodstev, kar je več kot polovica vseh občinskih uprav. Gre le za občine z manj kot 15.000 prebivalci, za katere ni predvidena balotaža: imena županov in občinskih svetnikov bodo torej znana ob koncu štetja glasov, ki se bo začelo v ponedeljek, 10. junija, ob 14. uri.

REFERENDUM: delavci in upokojenci v prvi liniji

► *Naš boj za dostojanstvo dela, varnost in proti prekarnosti*

Renato Bressan*
in Michele Piga**

V zgodovini smo priča obdobjem, v katerih obstaja nevarnost, da določena zaostalost na področju delavskih pravic postane trajna. Zato se je sindikat Cgil odločil, da bo spodbudil zbiranje overjenih podpisov za razpis štirih referendumov o delavskih vprašanjih.

Prva dva se nanašata na nezakonito odpuščanje. Tačas lahko namreč podjetje neupravičeno odpusti delavca, ki se je zaposlil po letu 2015, ko je začel veljati zloglasni Jobs Act, ne da bi ga moralo ponovno zaposliti. Zvišati želimo ekonomsko nadomestilo za vse tiste delavce, ki so neupravičeno odpuščeni v podjetjih, ki imajo do 15 zaposlenih.

S tretjim referendumom zahtevamo, da se sklepanje pogodb za določen čas veže na posebne razloge in v določenih mejah. To pomeni, da se ponovno vzpostavi načelo izjemnosti in da se pogodba za nedoločen čas vrne med običajne oblike delovnih razmerij.

Četrty referendum ima cilj, da se odpravi pravilo, ki v pogodbah in podizvajalskih pogodbah izključuje socialno odgovornost pogodbenih podjetij v primeru nesreč in poklicnih bolezni delavcev in delavk.

To so pogoji trga dela, ki jih najdemo tudi v Furlaniji - Julijski krajini.

Podatki so jasni.

Samo leta 2023 je bilo v naši deželi na več kot 269 tisoč zaposlitev le 25.892 za nedoločen čas; vse ostale so bile prekarne zaposlitve. Več kot 136 tisoč pogodb je za določen čas, skoraj 43 tisoč pogodb je z najemom delovne sile ter 56 tisoč je odvisnih, občasnih, hišnih pogodb ali pa pripravništev in LSU. Pred nami se razprostira galaksija prekarnega dela, ki presega 90 odstotkov vseh zaposlitev.

Dežela FJK v svojem poročilu priznava, da sta »negotovost in nizke plače odločilni značilnosti kakovosti dela. Opozoriti velja, da ta dva dejavnika skupaj z demografsko regresijo povzročata krčenje splošne zaposlitvene ponudbe

Potrebni je 500.000 podpisov

Kot je znano, je za vsak referendum potrebnih pol milijona podpisov in naš cilj je ta, da jih dosežemo do poletja, da bi lahko do 30. septembra predložili štiri vprašanja kasacijskemu sodišču in o njih glasovali spomladi prihodnje leto (po zeleni luči ustavnega sodišča). Tudi v naši deželi se je zbiranje podpisov začelo z demonstracijami 25. aprila in 1. maja, nadaljuje pa se na vseh ozemljih, na način in lokacijah, ki jih najdete navedene na spletnih straneh Cgil (www.cgil-fvg.it) in deželnega Spi (spicgil.fvg.it).

in večje težave pri iskanju osebja.«

Ti pojavi niso nevtralni glede na migracijsko dinamiko v naši državi. Stalna depopulacija na nacionalni ravni je vsekakor posledica pojava nizke rodnosti, predvsem pa pojava izseljevanja.

V zadnjih desetih letih je Italijo zapustilo 1.542.000 prebivalcev, ki so se izselili v tujino, in sicer 2,6 odstotka na 1000 prebivalcev.

Najvišjo, 3,6-odstotno stopnjo na 1000 prebivalcev, beležimo v Furlaniji - Julijski krajini, kar pomeni skupno skoraj 43.000 prebivalcev. Večinoma gre za fante in de-

kleta, stare od 25 do 34 let, za katere se je socialna rast ustavila že pred časom. V glavnem so to univerzitetni diplomanti, ki ne morejo najti stabilne in dostojno plačane zaposlitve, ki bi izpolnjevala njihove življenjske načrte v skladu s študijem in žrtvovanjem njihovih družin.

Ogromen človeški kapital, kateremu lahko tisti, ki nam vladajo, ponudijo le prekarnost in negotovost. Poklicni kapital, brez katerega trpi celotna družbena struktura. Prihaja tako do generacijskega neravnovesja, pri čemer je stopnja nadomeščanja v proizvodnih dejavnostih nezadostna, ogroženi pa so tudi temelji, ki ohranjajo ravnovesje blaginje.

Celotna blaginja, nacionalna in lokalna, se tako izčrpa, zredči in izgubi socialno gostoto. Zato pozivamo vse delavce in upokojence, da podpišejo referendume naše organizacije za zaščito temeljnih pravic in blaginje naših skupnosti.

*Generalni sekretar Spi Cgil FJK

**Generalni sekretar Cgil FJK

SPICGIL.FVG.IT

Spletna stran je prenovljena

Ne le deželna sekretarka, pač pa tudi spletna stran: Spi Cgil za Furlanijo - Julijsko krajino je prenovil tudi svojo komunikacijo s portalom (spicgil.fvg.it), ki je grafično privlačnejši, predvsem pa ima bolj agilno obliko, po kateri je mogoče enostavno preletavati ne glede na uporabljeno tehnologijo - naj gre za klasični računalnik,

stacionarni ali prenosni, pametni telefon ali tablico.

Snovanje novega spletnega portala, ki se je začelo že s prejšnjim vodstvom, se je zaključilo aprila, z objavo dogodkov na predvečer osvoboditve in 1. maja. Novosti se poleg grafike nanašajo na razvrščanje novic in poglobljenega gradiva, ki je na voljo ne le po

datumih, temveč tudi po temah in posameznih okrožjih, ter na večji prostor, namenjen storitvam in območjem.

Nova struktura omogoča tudi lažje in hitrejše vstavljanje grafičnega in fotografskega gradiva, zagon kampanj, kot so tiste za referendum, ter objavo lokalnih in nacionalnih pobud. Poleg tega

je posebno področje namenjeno komuniciranju z digitalnim arhivom tega časopisa, Libereta Fvg, glasilom LiberetaOnline in hitrimi povezavami do strani Spi FJK na Facebooku, nacionalnega časopisa Libereta in dnevnega pregleda tiska Cgil FJK, ki so na voljo od ponedeljka do petka (razen praznikov).

Prvomajski trgi

Prvomajske trge z volitvami 8. in 9. junija povezuje rdeča nit. To je nit pravic, miru, socialnih in državljskih zmag, ki so zaznamovale zgodovino Italije in pot Evrope po drugi svetovni vojni. To so zahteve in gesla, ki so ob prazniku dela zapisani in skandirani na trgih naše dežele, začeni s trgom v Tržiču, ki so ga nacionalne organizacije Cgil, Cisl in Uil izbrale za osrednjega ob 1. maju 2024 (na zgornjih fotografijah). Veliko število upokojencev je demonstriralo z zastavami in transparenti Spi. Med njimi je bila tudi generalna sekretarka Tania Scacchetti, ki je prvič obiskala našo deželo. Upokojenci Cgil in Spi pa so se 1. maja odpravili na ulice tudi v Trstu in Cervignanu.

Neuspeh pri sprejemu

► *Sramota tržaškega silosa odraža sistem, ki ni sposoben zagotoviti človeških pogojev za migrante in spodbujati vključevanja*

Gre za ogromno skladišče na območju starega tržaškega pristanišča, nekaj deset metrov od železniške postaje, ki bi ga bilo treba preurediti. Stari zidovi, kamniti oboki in neoklasicistične linije zaobjemajo skoraj šestdeset tisoč kvadratnih metrov veliko površino: kar priča o veliki zgodovini Trsta in njegovega pristanišča, in hkrati o sramoti. Tu namreč vsak dan najde zatočišče na stotine priseljencev, na mrazu, v umazaniji in brez najosnovnejših storitev, od tekoče vode do stranišč. Vsi vedo, kaj je silos, skorajda vsi se raje obračajo v drugo smer, začeni s lokalnimi institucijami. Takšne sramote namreč ne bi smeli dovoliti, vendar

je to tako imenovani »prvi sprejem«, ki ga Trst uspe zagotoviti migrantom, ki po prehojenih balkanskih poti prispejo v mesto. Leta 2023 so se tokovi prek Balkana upočasnili: po podatkih agencije Frontex je v Evropo po tej poti prispelo nekaj manj kot sto tisoč migrantov, ki so skoraj vsi prišli iz Azije, zlasti iz Afganistana in Sirije. Dvajset tisoč, je dejal tržaški prefekt, je tistih, ki so potovali čez Furlanijo - Julijsko krajino: v veliki večini primerov gre za ljudi, ki našo deželo obravnavajo kot postojanko na poti proti drugim koncem Italije ali Evrope. Ne gre za izredne razmere, temveč za stalen in predvidljiv tok, ki bi ga bi-

lo mogoče in treba upravljati z večjo učinkovitostjo, s pospeševanjem premikov v končne namembne kraje, in z več človečnosti, z manjšimi strukturami, razporejenimi po celotnem ozemlju, ki bi jih upravljali z modeli dobrega sodelovanja med javnim, zasebno-socialnim in prostovoljnim sektorjem. Žal temu ni tako: od leta 2018 do danes je sprejemni sistem v naši deželi izgubil skoraj 400 mest, od 4829 leta 2018 na 4456 leta 2022 (podatki Openpolis in Action Aid, spletna stran www.centriditalia.it), kar je oslabilo zlasti tisto, kar bi morala biti razširjena in običajna sprejemna mreža, ki temelji na majhnih centrih.

Kljub prisotnosti centrov Cpr in Cara v Gradišcu ter Cas (center za izredni sprejem) v Vidmu in vojašnice Cavarzerani, zaradi katerih se je število razpoložljivih mest za nujni in prvi sprejem povečalo s 522 na skoraj 900, se je skupno število razpoložljivih mest zmanjšalo. Gre za stalen primanjkljaj, ki se še poslabša v času konic, ko postane prenatrpanost v velikih objektih, ki so že tako negotovi z vidika higiene in bivalnih pogojev, pravilo prej kot izjema. Vse to se dogaja v deželi, ki je glavna

vstopna točka za kopensko izseljevanje v Italijo in kjer se velika območja spopadajo s težavami odseljevanja in nizke rodnosti. Poleg dolžnosti prvega sprejema, ki ga je treba zagotoviti ljudem, ki bežijo pred revščino, vojnami in represivnimi režimi, gre za težave, ki bi morale tistim, ki upravljajo to državo in deželo, predlagati politike vključevanja in sprejemanja, ne pa receptov, ki temeljijo na vračanju migrantov, propagandi, začasnih taboriščih, ki so tarča podgan in se pogrezajo v odpadke.